

ที่ผ่านมาคุณมีแต่ถูกบอกให้คิด คิด ! และคิด !!
แต่ก็ไม่เคยมีใครสอนหรือบอกวิธีการคิดให้เลยใช่ไหม ?

หนังสือเล่มนี้จะแนะนำเทคนิคกระตุ้นความคิด
ที่จะเปลี่ยนสมองและร่างกายของคุณ
ให้เป็น “โรงงานผลิตไอเดีย”

เครื่องมือช่วยคิด พลิตไอดีย สู้สุดยอดแผนงาน

by... Masaharu Kato

แปลโดย... ดร.ศิริลักษณ์ ศิริมาจันทร์

ราคา 195 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1

มิถุนายน 2559

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

คะโต, มาซาฮารุ.

เครื่องมือช่วยคิด พลิตไอดีย สู้สุดยอดแผนงาน.-- กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2559.

224 หน้า.

1. ความสำเร็จ. 2. การทำงาน. I. ศิริลักษณ์ ศิริมาจันทร์, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

158.1

ISBN 978-974-443-667-2

KOGU by Masaharu Kato

Copyright © Masaharu Kato, 2003

All rights reserved.

Original Japanese edition published by CCC Media House, Tokyo.

This Thai language edition is published by arrangement with Masaharu Kato in care of The Appleseed Agency Ltd., Tokyo through Tuttle-Mori Agency, Inc., Tokyo.

สงวนลิขสิทธิ์ฉบับภาษาไทยโดยสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ ส.ส.ท.

สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)

5-7 ซอยสุขุมวิท 29 ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทร. 0-2258-0320 (6 เลขหมายอัตโนมัติ), 0-2259-9160 (10 เลขหมายอัตโนมัติ)

ติดต่อสำนักพิมพ์ book4u@tpa.or.th

ติดต่อสั่งซื้อหนังสือ www.tpabook.com

จัดจำหน่ายโดย บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

อาคารทีซีไอเอฟ ทาวเวอร์ ชั้น 19 เลขที่ 1858/87-90

ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260

โทร. 0-2739-8000, 0-2739-8222 โทรสาร 0-2739-8356-9

www.se-ed.com

ส.ส.ท. ไร้กาลเวลา

ร่วมใช้ทรัพยากรพิมพ์จากถ้ำเหลือง

พิบูลย์

กระต่ายนอนสายตากรีนรีด

www.greenread.com

“ถ้าหนังสือมีขีดจำกัดเนื่องจากการพิมพ์ให้นำมาแลกเปลี่ยนได้ที่สมาคมฯ” โทร. 0-2258-0320 ต่อ 1560, 1570

- **บรรณาธิการบริหาร** สุภัตญา จารุกการ **บรรณาธิการเล่ม** สุทิน เทียนกุล **กองบรรณาธิการ** แทนพร เลิศคุณิภัทร์, วัลภา ลีรัชตานนท์, รินดา คันธวร, พรรณพิมล กิจไพฑูรย์, แสงเงิน นาคพัฒน์ **ออกแบบปกและรูปเล่ม** ชารินี คุตตะสิงคี
- **ศิลปกรรม** ศิรินุช อิศรางกูร ณ อยุธยา, ประเทือง คชเสนีย์, ณัฐวัตร วิवासู **ธุรการสำนักพิมพ์** อังคณา อรรถพงษ์ธรร
- **พิมพ์ที่** : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ที.เอส.บี. โปรดักส์

ถึงตอนแรก ๆ เราอาจเป็น “คนธรรมดา” ที่ทำงานในบริษัท
โฆษณา แต่หากเริ่มตั้งแต่ตอนนี้ก็ยังไม่สายเกินไป !

งานของคุณ คือ “การคิด” “การวางแผนงาน” หรือเปล่าครับ ?
ปัจจุบันถึงยุคสมัยที่คนทำงานไม่ว่าชายหรือหญิงทุกคนล้วนแต่ต้อง “คิด”
และหากคุณเองกำลังเข้าตาจนหรือร้อนรนที่ต้องคิดอะไรสักอย่างอยู่
ละก็ ถ้าเป็นอย่างนั้น ผมขอถามอีกสักคำถามนะครับ

คุณมี “เครื่องมือ” เพื่อใช้สำหรับคิดหรือเปล่าครับ ?

เอ๊ะ ! ไม่มีหรือครับ...? แล้วทำไมถึงไม่มีละครับ ?

ผมคิดและรู้สึกมาตลอดว่า ทั้ง ๆ ที่มีคนจำนวนมากทำงานที่
ต้องใช้ความคิด แต่กลับไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในการคิดเลย พวกเขาได้รับค่า
ตอบแทนจากการคิดไอเดีย สร้างสรรค์เป็นแผนงานและลงมือทำทุกวัน
ทว่าสิ่งจำเป็นพื้นฐานเพื่อการนี้ นั่นก็คือความพร้อมสรรพของเครื่องมือ
ที่ใช้ในการคิดนั้นกลับแย่มาก ๆ ต่อให้นั่งจ้องอยู่หน้าเครื่อง
คอมพิวเตอร์รุ่นใหม่ล่าสุดนานแค่ไหนก็ไม่เกิดไอเดียอะไรผุดขึ้นมาแน่

แล้วจะทําอย่างไรเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ???

ไม่มีใครบอกเราได้ ซึ่งอันที่จริงแล้วเราควรมีเครื่องมือช่วยคิด
ซึ่งไม่ต่างกับการมีโทรศัพท์หรือคอมพิวเตอร์

เราควรมีเครื่องมือเพื่อการคิด
และเราจะเรียกเครื่องมือเพื่อการคิดนี้ว่า “เครื่องมือคิด”

“เครื่องมือคิด” จะทำให้มนุษย์เราเป็นเจ้าของการวางแผน
ซึ่งมีไอเดียอันเหลือ เมื่อได้ลองใช้ “เครื่องมือคิด” แล้ว ร่างกายและ
สมองของคุณจะกลายเป็น “ขุมคลังแห่งไอเดีย” และ “โรงงานผลิต
แผนงาน”

ที่ผ่านมาถึงจะถูกบอกให้คิด คิด ! แต่ก็ไม่เคยมีใครสอนวิธีการ
คิดให้เลยใช่ไหมล่ะครับ อิม...ยังงั้นนะ คุณคงจะคิดโน่นคิดนี่วนไปวนมา
อยู่ในหัวแล้วก็ใช้คอมพิวเตอร์สรุปความคิดออกมา ทำวิธีการแบบนั้นมา
หลายต่อหลายครั้งแล้วใช่ไหมครับ วิธีการแบบนั้นไม่ผิด ทว่าต้องยอมรับ
ว่ามันไม่ใช่วิธีการที่เป็นระบบ การทำโน้ตหรือเครื่องมือบ้างเล็กน้อย
จะช่วยให้งานง่ายขึ้นเยอะ

งานหลัก ๆ ของผมเกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ (Public
Relations) ในหน่วยงานการสื่อสารองค์กร (Corporate Communication)
หรือชื่อย่อหน่วยคือ CC ของบริษัท Hakuhodo Inc. มหาชน ซึ่งหน่วย
CC ในบริษัทโฆษณาเองก็เป็นหน่วยงานที่ทำทุกอย่าง ตั้งแต่การวางแผน
กลยุทธ์ การประชาสัมพันธ์ในช่วงวางจำหน่ายสินค้าใหม่ ไปจนกระทั่ง
เขียนสคริปต์ของนักแสดงมาสคอตตัวการ์ตูน งานที่ทำทุกวันก็จะประมาณ
ว่าถ้าเป็นแผนงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทุกอย่างก็มาทางนี้เลย ซึ่งประเภท
ของงานและประเภทของข้อมูลก็มีหลากหลายร้อยแปดพันเก้า และผมก็
คือคนที่ทำอะไรหลาย ๆ อย่างในนั้น

ถึงกระนั้น ผมเองตอนเริ่มงานใหม่ ๆ ก็เป็นช่วงเวลาที่เราเรียกว่าเป็นโรคขาดไอเดีย เมื่อมองย้อนกลับไปตอนนั้นผมอยู่ในสถานการณ์ที่ค่อนข้างบีบคั้นสุด ๆ ทั้ง ๆ ที่เป็นเด็กใหม่เพิ่งเข้ามาทำงาน ไม่มีความรู้อะไร แต่ถูกสั่งให้คิดไอเดียมาสัก 20 ไอเดียภายในต้นสัปดาห์หน้า เมื่อได้รับคำสั่งมาแค่นั้นแล้วผมก็ลงมือเขียนบันทึกโดยดูตัวอย่างและเลียนแบบจากรุ่นพี่ สิ่งที่เราจะเป็นที่ฟังของผมได้บ้างในตอนนั้นก็คงจะมีแค่ “5W1H”

แน่นอนว่าบันทึกแผนงานที่ผมนำเข้าไปเสนอที่ประชุมมันคือพายุหายนะที่พัดพาเรืออับปางไปกับตา แผนงานชิ้นแรกในชีวิตที่เขียนขึ้นเพื่อนำเสนอให้แก่ลูกค้า แม้จะแค่นี้แต่ผมก็ร่างทำถึง 3 ชิ้นไม่ได้หลับไม่ได้นอน แล้วสุดท้ายก็ถูกตอกกลับมาอย่างไร้เยื่อใยว่า “ไม่ได้เรื่องเลย” แล้วมันก็จะจบลงอย่างน่าสมเพชที่ต้องให้คนอื่นเขาไปทำต่อ

ไม่มีทางเลยที่อยู่ ๆ ไอเดียจะผุดขึ้นมาได้เองหลังจากเข้ามาทำงานไม่นาน พวกเราที่ปล่อยมุขที่นำเสนอออกมากันอย่างสิ้นไหลจนผมถูกอัดกระหน่ำเต็มที่ นี่เองสินะเรียกว่าไอเดียแมน กว่าจะสามารถวางแผนงานให้ออกมาเป็นรูปเป็นร่างได้สำเร็จด้วยลำแข้งของตัวเองก็ใช้เวลามากโขเลยทีเดียว

“ผมนี่ช่างเป็นคนที่ไม่สนจะน่าเบื่อจริง ๆ”

“ที่ผ่านมามีทำอะไรของผมเนี่ย”

“ไอเดียเนี่ย ทำอย่างไรมันถึงจะผุดขึ้นมาได้ล่ะ”

ผมก้มลัดกลุ้มใจกับมันอย่างมาก

ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม การคิดไอดีคือการค้า แผนงานคือสินค้า และนี่แหละที่ทำให้ผมตั้งใจว่าจะพยายามอ่านหนังสือที่มีชื่อเรื่องบนหน้าปกว่า “ไอดี” ทุกเล่ม ในจำนวนนั้นผมก็ได้พบวิธีการและเครื่องมือในการคิดที่เหมาะสมเจาะลงตัวกับตัวเอง และเป็นความโชคดีที่เครื่องมือนั้น ๆ สามารถใช้ได้กับงานที่เข้ามาเรื่อย ๆ และผมก็รู้สึกว่ามีวิธีการในสไตล์ของตัวเองครบหมดแล้ว ทว่ามันก็ใช้เวลากว่า 2 ปี หลังจากที่ผมอายุเลย 30 ไปแล้ว

ด้วยเหตุนี้ ผมจึงคิดว่าการจะเป็นไอดีแมนหรือไอดีวูแมน **ได้หรือไม่ นั้น ไม่ใช่พรสวรรค์แต่เป็นพรแสวง** ไม่สำคัญด้วยว่าจะอายุเท่าไร และอีกสิ่งที่ผมรู้สึกว่าเป็นอย่างดีคือ **จิตสำนึกของตัวเองสำคัญยิ่งกว่าสภาพแวดล้อมที่เราอยู่**

สิ่งต่าง ๆ ที่คนที่มีไอดีล้นเหลือและคนที่อับจนไอดีได้สัมผัส นั้น ไม่ว่าจะเส้นทางอาชีพใดก็แทบไม่ต่างกัน ไม่ว่าจะนั่งรถไฟไปทำงาน รายการทีวีที่บ้านก็เหมือนกัน แต่ก็มีสิ่งต่างกันอย่างหนึ่งคือ มีความใส่ใจกับมันหรือไม่ พุดอีกนัยหนึ่งก็คือ คุณได้แสวงหาสิ่งที่จะเป็นค่าไปใส่ไอดีแม้ว่าจะไม่ได้ตั้งใจหรือไม่ หรือแม้ว่าคุณได้สอดส่ายสายตามองไปทั่ว ๆ หรือไม่นั่นเอง

แม้แต่การสอดส่ายสายตาไปทั่ว ๆ ก็เป็นโน้รฮาวที่ใช้ได้ดีเลยทีเดียว ไอดีเกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและการทำงานของ เรา คุณสามารถเปลี่ยนตัวเองได้ในทันทีด้วยการรู้จักใส่ใจบ้าง รู้จักประยุกต์ดัดแปลงบ้าง และทำสิ่งเหล่านั้นให้เป็นนิสัย ไม่ต้องเป็นห่วงครับ

เริ่มจากตอนนี้ก็ยังไม่สายเกินไป สบายใจแล้วใช่ไหมครับ ไม่ว่าใครก็สามารถเป็นชาวมูโรยอดอัจฉริยะผู้มีไอดียัลนเหลือได้ทั้งนั้น

(เนื่องจากการคิดไอดียัลและแผนงานนั้นไม่เกี่ยงว่าจะเป็นชายหรือหญิง ดังนั้นผมจึงอยากเรียกว่า “ไอดียัลแมน & วูแมน” แต่เนื่องจากหน้ากระดาษที่จำกัด ต่อไปผมจึงขอใช้เพียงแค่ “ไอดียัลแมน” นะครับ)

สารบัญ

บทนำ ถึงตอนแรก ๆ เราอาจเป็น "คนธรรมดา" ที่ทำงานในบริษัทโฆษณา แต่หากเริ่มตั้งแต่ตอนนี้ก็ยังไม่สายเกินไป !

บทที่ 1	การคิด "ไอเดีย" "แผนงาน" จะต้องทำอะไร.....	1
★	ไอเดียและแผนงานเกิดขึ้นจาก “WHAT” และ “HOW” ..	3
	ไม่สำคัญว่าจะเล็กหรือใหญ่ ! เรามาเสกสรรให้ความคิดกลายเป็นรูปเป็นร่างกันดีกว่า	
★	รู้จักลำดับของการคิดไอเดียและแผนงาน	7
	ดีไซน์โดยคำนึงถึงกฎ “การทำตามใจตัวเอง → ไม่ตรึงจิต”	
★	ไอเดียคือการแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระเสรี	10
	ยินดีต้อนรับทุกไอเดีย ทำได้จริงหรือไม่ ค่อยว่ากัน	
★	ไอเดียที่ผ่านการศึกษาความเป็นไปได้ไปแล้ว จะกลายเป็นแผนงาน	15
	ไอเดียก็คือวัตถุดิบในการปรุงอาหาร นำมาปรุงเป็นอาหารหรือทำเป็นฟูลคอร์สที่มีชื่อว่า “แผนงาน”	
★	ได้ข้อมูลมา → พัฒนาไอเดีย → รวบรวมเป็นแผนงาน	18
	ขยายออกไปแล้วไฟก็สให้แคบลง นี่คือหลักพื้นฐานของการคิด	

บทที่ 2 จะทำอะไรให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็น ?.....	23
- เครื่องมือคิดที่จะทำให้ข้อมูลวิ่งมาหาคุณ -	
• เครื่องมือคิดที่ 1 Color Bath.....	25
หลากหลายคำใบ้ไอเดียจากสี	
• เครื่องมือคิดที่ 2 เจียหูฟัง.....	34
สัมภาษณ์คนเดินถนนทางอ้อม สัมผัสเสียงจริง	
ความรู้สึกจริง	
• เครื่องมือคิดที่ 3 จุดโน้มนัดนี้หน่อย.....	40
คนเราขี้ลืม ! ถ้าเกิดสนใจอะไรก็จดไว้สักหน่อย	
• เครื่องมือคิดที่ 4 นกหงส์หยกสีรุ้ง.....	47
คุณเป็นทั้งหัวขโมยควบคู่กับนักแสดงแดนดิอิน	
เมื่อสวมบทบาทเป็นคนอื่น โลกที่เห็นก็เปลี่ยนไป	
• เครื่องมือคิดที่ 5 Photo Reading.....	52
หนังสือและนิตยสารคือชุมทรัพย์แห่งไอเดีย จงกวาด	
เอาเฉพาะอัญมณีที่คุณต้องการ	
• เครื่องมือคิดที่ 6 ผู้สื่อข่าวจำเป็น.....	57
เก็บข้อมูลจากสถานที่จริง เข้าใจอย่างทะลุปรุโปร่ง	
จนอธิบายได้	

บทที่ 3 ขยายความคิดออกไปให้กว้างไกล	65
- เครื่องมือคิดต่อยอดไอเดีย -	
• เครื่องมือคิดที่ 7 Idea Sketch (ร่างมือ).....	69
ขีดเขียนให้เต็มที่ ไม่ได้เอาไปโชว์ใคร ใช้กระดาษไม่ต้อง กลัวเปลือง	
• เครื่องมือคิดที่ 8 โพสต์อิท.....	78
กระจายออกไปให้ทั่ว กระดาษจุดโน้ตที่จะจุดกระชาก ความทรงจำออกมา	
• เครื่องมือคิดที่ 9 Mandala Chart	84
ไอเดียพรุ่งพรูจนน่าอัศจรรย์ใจด้วยตารางที่แสนจะเรียบง่าย	
• เครื่องมือคิดที่ 10 แผนผังความคิด (Mind Map)	101
ปล่อยลำแสงความคิดออกมาทุกทิศทุกทาง	
• เครื่องมือคิดที่ 11 Idea Sketch (คอมพิวเตอร์).....	106
ใช้มันราวกับที่กำลังขีดเขียนเล่น วิธีการใช้ที่เหมาะสมกับ ธรรมชาติของสมอง	
• เครื่องมือคิดที่ 12 เกมใบ้คำ.....	115
ไอเดียอยู่ไม่ไกล ตามหามันให้เจอ	
• เครื่องมือคิดที่ 13 รายการตรวจสอบของออสบอร์น (Os-borne's Check List)	121
เมื่อถึงทางตันต้องทางนี้เลย ไบเบ็กทางฝ่าเขาวงกต	
• เครื่องมือคิดที่ 14 ระดมพลังสมอง (Brain Storming) 126	
หากอาศัยไอเดียของคนอื่น จะได้มุมมองที่คาดไม่ถึง	

บทที่ 4 การวางแผนงาน = การนำไอเดียมากำหนด

- บวก ลบ คูณ หารกัน !..... 131
- เครื่องมือคิดที่ช่วยมัดรวมไอเดียให้กลายเป็นแผนงาน -
- เครื่องมือคิดที่ 15 5W1H..... 134
พื้นฐานที่สำคัญสุด เริ่มจากกำหนดโครงร่างของแผนงาน
ให้ชัดเจนด้วย 5W1H
 - เครื่องมือคิดที่ 16 การตั้งชื่อแผนงาน (Title) 144
ความประทับใจเมื่อแรกพบนั้นสำคัญ ปลุกเร้าจินตนาการ
ของผู้ฟัง
 - เครื่องมือคิดที่ 17 จินตนาการให้เห็นเป็นภาพ
(Visualize) 147
แผนงานยังงี้ก็ต้องเป็น “ภาพ” ลองคิดเป็นภาพ 3 มิติดูสิ
 - เครื่องมือคิดที่ 18 Mandala Chart 153
เมื่อ 5W ลงตัวชัดเจน ภาพรวมก็จะชัดเจนขึ้น
 - เครื่องมือคิดที่ 19 แผนงานนำเสนอ 158
สุดท้ายคัดลอกออกมาให้สวยงาม ใครอ่านก็นึกภาพออก

บทที่ 5 เติมเครื่องเทศปรุงแต่งความคิดให้ได้รสชาติ !..... 163

- คำแนะนำเมื่อถึงทางตัน -

- **เครื่องมือคิดที่ 20 ไอเดียมาราธอน..... 166**
ไอเดียพรุ่งพรูทั้งเรื่องงาน ชีวิตประจำวัน ปัญหาสังคม
จงแอบจดไอเดียที่อุตสาหักคิดได้เก็บไว้
- **เครื่องมือคิดที่ 21 ขยายคำถาม..... 172**
ประสิทธิผลรวากับเวทมนตร์ สุดยอดเครื่องมือต่อยอด
ไอเดีย

บทที่ 6 ลองค้นหา "เครื่องมือคิด" เฉพาะตัวของคุณให้เจอ 183

- ❶ **สื่อสารสนเทศ..... 186**
หนังสือ
หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร
โทรทัศน์ / วิทยุ
เว็บไซต์
โฆษณา / บทความ
ไฟโต้บุ๊ก / พจนานุกรม / ตารางบันทึกเรื่องราว-
ทางประวัติศาสตร์ตามลำดับปี / แผนที่ / แคลตตาล็อก /
ฐานข้อมูล ฯลฯ

② Product	191
กล้องถ่ายภาพดิจิทัล / โทรศัพท์มือถือ / เครื่องเขียน / เครื่องอัดเสียง	
กระเป๋า / แก้ว / โตะ / เสื้อผ้า	
③ สภาพแวดล้อมในความเป็นจริง.....	196
ผู้คน / สถานที่ / ดนตรี / สิ่งที่เป็นรสนิยมความชอบ ฯลฯ	
④ Original Item	197
Check List / Scrapbook / Information File / Database / Template และอื่น ๆ	

บทส่งท้าย การเปลี่ยนให้สมองทำงานอย่างเป็นระบบนี้แหละ
ที่อาจเป็น "เครื่องมือคิด" อย่างแท้จริง 199

คำขอบคุณ	202
หนังสืออ้างอิง.....	204